

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.5.17>

УДК 35.075.5-027.555:332.146:330.322]005.591.46:005.336.4-027.63

Л. М. Пронь,

аспірант кафедри управління та бізнес-адміністрування Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8701-4779>

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

L. Pron,

Postgraduate student of the Department of Management and Business Administration of Institute of Graduate Studies and Pre-university Education, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

PUBLIC MANAGEMENT OF INVESTMENT DEVELOPMENT OF THE REGION IN CONDITIONS OF DECENTRALIZATION: INTERNATIONAL EXPERIENCE

У статті проведено аналіз зарубіжного досвіду публічного управління інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації. Польський досвід показав як децентралізація спричинила зміни в системі державного управління фінансами, в економічній та демократичних системах, розширивши

можливості та права громадян. В результаті було обмежено владу державної адміністрації. На різних рівнях приймаються стратегії регіонального розвитку. У Франції в результаті децентралізації органи місцевої влади отримали більше повноважень. Особливої уваги приділено залученню інвестицій. В Німеччині слабким та депресивним регіонам для підвищення інвестиційної активності відповідно до стратегії регіонального розвитку надається допомога. У Великобританії розвиток місцевого самоврядування відбувається через налагодження транснаціональних зв'язків з іншими країнами світу. Австралія для розвитку економіки активно інвестує в сусідні країни.

Процес децентралізації супроводжується реформами, прийняттям нових законів або внесенням змін в існуючі. Особливої уваги в кожній країні приділено розподілу повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Зарубіжні країни для підтримки регіонів та залучення інвестицій застосовують наступні інструменти: позики, фінансову допомогу, субсидії, земельні трансферти, податкові пільги, дотації, інвестиційні стимули, гранти тощо.

Плануванням та реалізацією інвестиційного регіонального розвитку в Польщі, Франції, Німеччині, Великобританії, Австралії, Словаччині, Чехії, Словенії, Австрії, Угорщині, Швеції займаються: агенції регіонального розвитку, Міністерства, регіональні та окружні ради з розвитку, наукові фонди, державні компанії, фонди, національні економічні палати, національні ради регіонального розвитку, державні агентства, парламент, уряд, державні регіональні компанії, Адміністративні ради, інвестиційні корпорації, консультативні ради планування комплексного розвитку території, міжкомунальні об'єднання, Адміністрація Федерального Канцлера тощо.

Для підвищення інвестиційної привабливості регіонів доцільно створювати регіональні фонди розвитку, розробляти стандарти (залучення інвестицій, економічного та соціального розвитку, комунікації) та

використовувати партисипативний підхід при управлінні місцевими інвестиціями.

The article analyzes the international experience of public management of investment development of the region in conditions of decentralization. The Polish experience showed how decentralization caused changes in the system of state financial management, economic and democratic systems, expanding the opportunities and rights of citizens. As a result, the power of the state administration was limited. Regional development strategies are adopted at different levels. In France, as a result of decentralization, local authorities received more powers. Special attention is paid to investment attraction. In Germany, assistance is provided to weak and depressed regions to increase investment activity in accordance with the regional development strategy. In Great Britain, the development of local self-government occurs through the establishment of transnational relations with other countries of the world. Australia actively invests in neighboring countries for economic development.

The process of decentralization is accompanied by reforms, adoption of new laws or changes to existing ones. Special attention is paid in each country to the distribution of powers between state authorities and local self-government bodies. Foreign countries use the following tools to support regions and attract investments: loans, financial assistance, subsidies, land transfers, tax benefits, subventions, investment incentives, grants, etc.

Planning and implementation of investment regional development in Poland, France, Germany, Great Britain, Australia, Slovakia, Czech Republic, Slovenia, Austria, Hungary, Sweden are engaged in: regional development agencies, Ministries, regional and district development councils, scientific foundations, state companies, foundations, national economic chambers, national councils of regional development, state agencies, parliament, government, state regional companies, administrative councils, investment corporations, advisory councils for planning

comprehensive development of the territory, intercommunal associations, the Administration of the Federal Chancellor, etc.

To increase the investment attractiveness of regions, it is advisable to create regional development funds, develop standards (attraction of investments, economic and social development, communication) and use a participatory approach in managing local investments.

Ключові слова: *інвестиційний розвиток регіону, децентралізація, залучення інвестицій, регіональний розвиток, публічне управління, інвестиційні стимули, зарубіжний досвід, стратегія розвитку*

Keywords: *investment development of the region, decentralization, investment attraction, regional development, public administration, investment incentives, international experience, development strategy*

Постановка проблеми. Важливим елементом інвестиційної політики є регіональна інвестиційна політика. Ефективне залучення іноземних інвестицій спирається на кваліфіковане публічне управління. Сучасний стан публічного управління в Україні характеризується низкою проблем. Тому, на сьогодні виникла обгрунтована необхідність проаналізувати зарубіжний досвід. Адже приклад зарубіжних країн сприятиме виробленню більш ефективного публічного управління та підвищенню обсягу залучення додаткових зовнішніх та внутрішніх інвестиційних ресурсів в майбутньому, покращенню соціального та економічного розвитку регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням державного управління регіонального та інвестиційного розвитку приділялось чимало уваги з боку таких науковців, як: О. Акіліна, С. Біла, С. Бреус, О. Васильєв, В. Витрожек, В. Гордієнко, І. Грищенко, М. Денисенко, Я. Жаліло, В. Жук, Т. Забуковець-Ковачич, С. Карпець, А. Касич, В. Керецман, Б. Кецмур, Х. Кохалик, В. Куйбіда, І. Мальонкіна, О. Мацькович, А. Нечипоренко, М. Оніщенко, А. Панченко, А. Петрушко, А. Ткачук, Р. Ткачук, С. Хрущ, С.

Черничко, О. Шевченко, та інші. Актуальним залишається висвітлення зарубіжного публічного управління інвестиційним розвитком регіону в порівнянні з вітчизняним досвідом.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду публічного управління інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Шлях децентралізації пройшли багато країн, і в кожній з них були свої певні особливості. Україна за приклад обрала досвід Польщі. Тож важливо відмітити основні моменти децентралізації та умови регіонального, інвестиційного розвитку в цій країні. Але потрібно також розглянути і досвід інших країн з іншим, відмінним від України, територіальним устроєм.

В. Гордієнко, М. Оніщенко, І. Мальонкіна називають польський досвід децентралізації показовим для України [3, с. 86], а А. Касич та А. Петрушко називають його найбільш результативним [8, с. 73].

Зміни в Польщі відбувалися через прийняття нормативно-правових актів, так званих «муніципальних актів». Ці документи надавали мешканцям більше прав та можливостей. Цей підхід цікавий Україні, адже змін зазнавали демократична система (демократизація відбувалась), економічна система (формувався вільний ринок), система державного управління фінансами (децентралізація) [8, с. 74].

Реформування системи місцевого самоврядування Польщі відбувалося в два етапи: 1) з 1990 по 1998 роки; 2) з 1999 по теперішній час. Починаючи з 1990 року були внесені зміни: в Конституцію Польщі, в Закон про місцеве самоврядування, в Закон про вибори у гмінні ради. Також були ухвалені кілька законів, які стосувалися питань: про органи державної влади, про працівників в цих органах, підзаконні акти щодо місцевої влади і їхніх працівників, про розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної влади, про систему самоврядування в столиці Польщі – Варшаві [18,

с. 93]. В 1999 році в повітах та воєводствах було відновлено самоврядування (обмежили владу державної адміністрації) [16, с. 213].

Таким чином Республіка Польща через реформу децентралізації домоглась наступного: державна адміністрація потрапила під муніципальний контроль, прийняли новий закон про вибори до місцевих рад, обмежили втручання в справи на місцевому рівні з боку держави. Для України вибір польського шляху децентралізації був обраний і через приклад позитивного розвитку сільських територіальних громад, адже Україна аграрна країна, і великий потенціал належить саме сільській місцевості, яку необхідно розвивати.

Україна, як і Польща, приймає: Стратегії [1] різного рівня, які розробляються органами державної влади та органами місцевого самоврядування в кооперації; створює Агенції регіонального розвитку для залучення інвесторів; також керує регіональним розвитком Міністерство на національному рівні [4] (в Польщі – Міністерство з регіонального розвитку Польщі, а в Україні – Міністерство розвитку громад та територій України).

У Франції більше повноважень надається органам місцевої влади. Питання, які мають характер загальнонаціональних, вирішує центральна адміністрація, усі ж інші – місцева влада [8, с. 72]. Питаннями регіонального розвитку у Франції займаються Національне Агентство з питань координації та планування регіонального розвитку, регіональна та місцева влада. Ключовим моментом в розвитку регіонів Франція вбачає в залученні інвестицій [4]. Україна теж вважає інвестиції, їх залучення одним із ключових моментів розвитку регіонів та держави загалом. Отже, можна підкреслити, що Україна, як і Польща та Франція велику увагу приділяють інвестиціям та фінансовій самостійності територіальних громад.

Цікавим для України є досвід Німеччини. Ця країна закріпила за територіальною громадою виключне право вирішувати локальні питання. Але, як і в Україні, державне управління на місцях в різних регіонах має свої відмінності [11]. В Німеччині для регулювання регіонального розвитку

функціонують різні консультативні, експертні, проектні, дослідні організації. Питання економічного та культурного розвитку обговорюються організаціями-асоціаціями (наприклад, Національна асоціація муніципалітетів (громад)), які обмінюються досвідом та відстоюють спільні інтереси регіонів. Таким чином, зростає солідарність регіонів.

В Німеччині реалізуються стратегії регіонального розвитку на основі Закону від 1969 року, відповідно до якого допомога надається депресивним, слабким регіонам. Допомога спрямована на пришвидшення інвестиційної діяльності, на саморозвиток регіонів, на створення висококонкурентних підприємств. На місцевому рівні землі визначають куди (на що, в якому обсязі) спрямовувати допомогу і контролюють їх використання [17].

Великобританія розвиває місцеве самоврядування через налагодження та використання транснаціональних зв'язків з країнами Європейського Союзу. В її структурі є чотири області: Англія, Шотландія, Уельс та Північна Ірландія. В кожній області свій адміністративний стрій. Питання фінансів, доріг, освіти, соціальної допомоги та інших питань вирішуються цільовими комітетами, які утворюються в місцевих радах. Рішення місцевого рівня є обов'язковими, але щоб діяти, вони повинні бути затверджені центральним урядовим відомством [8, с. 72-73].

Австралія - країна, де спостерігається сильна залежність органів місцевого самоврядування від центральної влади. Щодо інвестиційної регіональної політики, то Австралія стабільно розвиває взаємовідносини з найближчими сусідами (Нова Зеландія, Нова Гвінея, прилеглі тихоокеанські острови). Австралія вкладає значні інвестиції в острівні тихоокеанські країни, щоб забезпечити і підтримувати стабільність цих країн. З одного боку, країна відповідає політиці добросусідства, з другого боку – піднімає свій авторитет, що сприяє розвитку економіки [12].

Якщо брати до уваги досвід Австрії, то процес децентралізації відбувався через реформи, прийняття нових законів, нормативно-правових актів. Розвиток регіонів відбувається через спільні проекти федерального уряду та адміністрації

відповідної землі. Координують ці проекти Адміністрація Федерального Канцлера та департамент із питань регіональної політики [4].

Внаслідок децентралізації в Словацькій Республіці відбулась і бюджетна децентралізація, тобто передача разом із повноваженнями фінансів (фінансової бази) на місцевий рівень. Із доходів місцевого бюджету здійснюються муніципальні витрати. Таким чином, органи місцевого самоврядування зацікавлені в зростанні обсягів залучення інвестицій [14, с. 63-67].

Для розвитку та підтримки регіонів у Чехії було проведено реформи, внаслідок яких було визначено такі інструменти підтримки регіонів, а саме: субсидії, повернення фінансової допомоги, низькопроцентні позики. Для залучення інвестицій застосовуються дотації (на перенавчання та створення нових робочих місць), податкові пільги, земельні трансферти. В регіонах Чехії створено і функціонують агенства регіонального розвитку, які координують проекти та програми соціального та економічного розвитку територій [7, с. 257].

Словенія для розвитку та підтримки регіонів використовує: інвестиційні стимули, субсидії на початкові інвестиції (компаніям), трансферти муніципалітетам для спільного інвестування (проекти регіонального розвитку), кредити на сільськогосподарський бізнес тощо [15, с. 27]. В країні працюють над залученням грантових коштів, а також, над створенням мережі громад-партнерів для якісної комунікації, для генерування ідей, для обміну досвідом та впровадженням його на місцях (на своїх територіях) [10].

Основна увага регіонального розвитку Угорщини спрямована на: стимулювання ініціативи на рівні регіону, сприяння розвитку регіональної ринкової економіки, пошук внутрішнього потенціалу сільських територій, скорочення нерівності в регіонах [4]. Регіональна політика здійснюється через регіональні та окружні ради з розвитку, національні економічні палати, наукові установи, фонди, державні компанії. На національному рівні спрямовує регіональний розвиток Національна рада регіонального розвитку та Міністерство сільського господарства.

Процес децентралізації в Швеції відбувався поетапно, і супроводжувався реформами, які були спрямовані на забезпечення місцевих та загальнодержавних інтересів. Уряд, парламент та державні агентства вирішують питання місцевого самоврядування. У шведських комун є загальні повноваження (благоустрій територій, громадський транспорт, культурний розвиток тощо), та спеціальні повноваження, які обумовлені спеціальним законодавством (соціальне забезпечення, охорона навколишнього середовища, аварійні служби) [8, с. 73]. Інституційне забезпечення Швеції складається з державних регіональних компаній, Адміністративних рад відповідних графств (які формують стратегії розвитку регіонів), Міністерства промисловості і торгівлі [4].

Агентства регіонального розвитку в різних країнах світу створюються, щоб допомагати розвивати регіони та залучати інвестиції. В США це інвестиційні корпорації, в Швеції – це державні регіональні компанії, адміністративні ради відповідних графств, в Нідерландах – це державні компанії регіонального розвитку, в Бельгії – це регіональні інвестиційні компанії, регіональні корпорації розвитку, в Японії – це консультативні ради планування комплексного розвитку території, у Франції – це міжкомунальні об'єднання, в Польщі – це агентства регіонального розвитку національного рівня, державна рада територіального розвитку, в Угорщині та Румунії – це Національні ради регіонального розвитку, в Австрії – це Адміністрація Федерального Канцлера та інші [9; 7, с. 254; 6, с. 53; 5, с. 59].

I. Грищенко, який досліджував досвід управління регіональним розвитком в Австрії, Бельгії, Естонії, Нідерландах, Румунії, Франції та Фінляндії, відмічає, що: регіональне та місцеве самоврядування, громадські організації, приватні структури відіграють одну із ключових ролей в реалізації регіональної політики; децентралізація здійснюється на принципах субсидіарності; світова практика показує ефективність регіоналізації та децентралізації; регіональна політика реалізовується центральними органами

влади та органами місцевого самоврядування; роль уряду здебільшого зводиться до формування законодавчої бази та концептуальних засад [4].

А. Нечипоренко, проаналізувавши зарубіжний досвід, зазначив, що доцільно створювати регіональні фонди розвитку, які допоможуть ефективно управляти громадам власним фінансовим потенціалом. Завдяки фонду у регіоні відкриваються більші можливості [13, с. 100].

О. Васильєв пропонує при управлінні місцевими інвестиціями застосовувати партисипативний підхід, залучати найбільш зацікавлені верстви населення, щоб сприяти залученню зарубіжних інвестицій, щоб вирішувати соціальні потреби громадян, щоб дотримуватися інтересів мешканців громади. В результаті злагодженої роботи можна розробити стандарти залучення інвестицій в громаду, стандарти соціального та економічного розвитку, стандарти комунікації між органами влади (органами місцевого самоврядування), представниками бізнесу та громадянами для покращення умов розвитку бізнесу, покращення умов залучення інвестицій. Партисипативний підхід здійснюється через реалізацію проектів [2, с. 29].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Слід відзначити, що в сучасному конкурентному світі на шляху підвищення інвестиційної привабливості України важливе місце займає публічне управління інвестиційним розвитком регіону. Реформа децентралізації дозволила регіонам отримати певну незалежність в розвитку своїх територіальних громад. Зосередження влади на місцях дає позитивні результати в зарубіжних країнах, в тому числі за рахунок партисипативного підходу. Що стосується України, то вона повторює польський досвід децентралізації. Актуальним для територіальних громад, регіонів залишається питання щодо отримання фінансування, грантів та технічної допомоги. Слід розглянути пропозицію створення регіональних фондів розвитку.

Це призводить до думки, що потрібно не зупинятись і постійно працювати над удосконаленням процесів, продуктів, законодавства, потрібно постійно прагнути досягти кращих результатів, а найголовніше – розвивати

регіони, залучати іноземні інвестиції, підвищувати добробут населення України. В співпраці з представниками бізнесу, громадськості та органів місцевого самоврядування працювати над виробленням стандартів залучення інвестицій тощо.

Перспективи подальших розвідок полягають в розробці рекомендацій щодо стратегічного планування інвестиційного розвитку регіону.

Література

1. Акіліна О. В., Панченко А. Г. Актуалітети регіональної політики в Україні. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2021. № 8. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/8_2021/32.pdf (дата звернення: 14.04.2023).
2. Васильєв О. Л. Публічне управління інвестиціями місцевих громад в умовах євронтеграції України. *Публічне управління та митне адміністрування. Спецвипуск*. 2022. С. 27-30. URL : <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2022/spec/4.pdf> (дата звернення: 15.04.2023).
3. Гордієнко В. П., Оніщенко М. Л., Мальонкіна І. С. Зарубіжний досвід децентралізації публічної влади та можливості його трансформації в Україні. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 3. С. 83-89. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/76912/1/Hordiienko_Onishchenko_Malonkina_Zarubizhnyi.pdf (дата звернення : 11.04.2023).
4. Грищенко І. М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2018. № 5. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf (дата звернення: 11.04.2023).
5. Денисенко М. П., Бреус С. В. Зарубіжний досвід регіонально-адміністративного управління та можливості його імплементації в Україні. *Інвестиції : практика та досвід*. 2021. № 5. С. 56-60. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2021/11.pdf (дата звернення: 15.04.2023).

6. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: аналітична доповідь / С. О. Біла, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко, В. І. Жук та ін.; за ред. С. О. Білої. Київ : НІСД, 2011. 80 с.

7. Карпець С. Л. Світовий досвід управління регіональним розвитком. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2008. №2 (44). С. 252-258.

8. Касич А. О., Петрушко А. С. Управління процесами децентралізації : зарубіжний досвід та стратегічні завдання для України. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 13. С. 71-77. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/12.pdf (дата звернення : 11.04.2023).

9. Керецман В. Ю. Державне регулювання розвитку регіонів України : теорія і практика : монографія. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2019. 512 с. URL : https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26968/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2_ok.pdf (дата звернення : 15.04.2023).

10. Кецмур Б. Громади України й Словенії: обмін досвідом і партнерством. Від 16.09.2021. *УКРІНФОРМ : мультимедійна платформа іномовлення України*. URL : https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3316573-gromadi-ukraini-j-slovenii-obmin-dosvidom-i-partnerstvom.html?fbclid=IwAR2zydoWw7_kvflze5mHrxWXME-b0X_yc3Uf6LHr7QBPIf9XXHe6VNZ-XOo (дата звернення: 15.04.2023).

11. Кохалик Х. Організація та функціонування системи комунального самоврядування на прикладі міст Німеччини та України : компаративний аналіз. *Ефективність державного управління : збірник наукових праць*. 2010. Випуск 25. С. 331-339.).

12. Мацькович О. Місце Австралії в регіональній та глобальній політиці. Від 29 липня 2021 року. *Аналітичний центр ADASTRA : веб-сайт*. URL:

<https://adastra.org.ua/blog/misc-avstraliyi-v-regionalnij-ta-globalnij-politici> (дата звернення: 11.04.2023).).

13. Нечипоренко А. В. Зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Випуск 25 (2). С. 97-101. URL : <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-2-2017/25-2-2017.pdf#page=97> (дата звернення: 15.04.2023).

14. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання / За ред. Я. А Жаліла. Київ : НІСД, 2010. 72 с. URL : <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-06/arxitektura-ca599.pdf> (дата звернення : 15.04.2023).

15. Регіональна політика : правове регулювання. Світовий та український досвід / В. Куйбіда, А. Ткачук, Т. Забуковець-Ковачич; за заг. ред. Р. Ткачука. Київ : Леста, 2010. 224 с. URL : https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2010/03/reg_polit-prn-1.pdf (дата звернення: 15.04.2023).

16. Хрущ С. В. Зарубіжний досвід розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Експерт : парадигми юридичних наук і державного управління*. 2020. № 4 (10). С. 208-216. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/10/16.pdf> (дата звернення: 14.04.2023) – Khrusch, S. V. (2020).

17. Черничко С. Ф. Регулювання регіонального розвитку в Україні та за кордоном (досвід Німеччини). *Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць*. 2010. Вип. 20. 15. С. 252-256., URL : https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_15/252_Czer.pdf (дата звернення: 15.04.2023).

18. Wytrażek, Wojciech Decentralizacja administracji publicznej. *Roczniki Nauk Prawnych*. 2004. Tom 14. Zeszyt 3. S. 93-113.

References

1. Akilina, O. V. and Panchenko, A. H. (2021), "Relevance of regional policy in Ukraine", *Derzhavne upravlinnia : udoskonalennia ta rozvytok*, [Online], vol. 8, available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/32.pdf, (Accessed 14 April 2023).
2. Vasyliiev, O. L. (2022), "Public management of investments of local communities in the conditions of European integration of Ukraine", *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia. Spetsvypusk*, pp. 27-30, available at: : <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2022/spec/4.pdf> (Accessed 15 April 2023).
3. Hordiienko, V. P., Onishchenko, M. L. and Malonkina, I. S. (2019), "Foreign experience of decentralization of public power and the possibility of its transformation in Ukraine", *Visnyk SumDU. Seriia "Ekonomika"*, vol. 3, pp. 83-89, available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/76912/1/Hordiienko_Onishchenko_Malonkina_Zarubizhnyi.pdf, (Accessed 11 April 2023).
4. Hryshchenko, I. M. (2018), "Foreign experience of management regional development", *Derzhavne upravlinnia : udoskonalennia ta rozvytok*, [Online], vol. 5, available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf, (Accessed 11 April 2023).
5. Denysenko, M. P. and Breus, S. V. (2021), "Foreign experience regionally administration and possibilities of its implementation in Ukraine", *Investytsii : praktyka ta dosvid*, vol. 5, pp. 56-60, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2021/11.pdf, (Accessed 15 April 2023).
6. Bila, S. O. Zhalilo, Y. A. Shevchenko, O. V. and Zhuk, V. I. (2011), *Innovatsiini pidchody do rehionalnoho rozvytku w Ukraini* [Innovative approaches to regional development in Ukraine], NISS, Kyiv, Ukraine.
7. Karpets, S. L. (2008), "Svitovyi dosvid upravlinnia rehionalnym rozvytkom", *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo technolohichnoho universytetu*, vol. 2 (44), pp. 252-258.

8. Kasych, A. O. and Petrushko, A. S. (2017), “Managing decentralization processes : foreign experience and strategic tasks for Ukraine”, *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 13, pp. 71-77, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/12.pdf, (Accessed 11 April 2023).
9. Keretsman, V. Y. (2019), *Derzhavne rehuluvaniia rozvytku rehionav Ukrainy : teoriia i praktyka* [State regulation of the development of regions of Ukraine: theory and practice], TOV “RIK-U”, Uzhgorod, Ukraine, available at: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26968/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2_ok.pdf, (Accessed 15 April 2023).
10. UKRINFORM (2021), “Communities of Ukraine and Slovenia : exchange of experience and partnership”, available at: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3316573-gromadi-ukraini-j-slovenii-obmin-dosvidom-i-partnerstvom.html?fbclid=IwAR2zydoWw7_kvflze5mHrxWXME-b0X_yc3Uf6LHr7QBPIf9XXHe6VNZ-XOo, (Accessed 15 April 2023).
11. Kokhalyk, Kh. (2010), “Organization and functioning of the communal self-government system on the example of cities in Germany and Ukraine : a comparative analysis”, *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia : zbirnyk naukovykh prats*, vol. 25, pp. 331-339.
12. ADASTRA (2021), “Australia’s place in regional and global politics”, available at: <https://adastra.org.ua/blog/misce-avstraliyi-v-regionalnij-ta-globalnij-politici>, (Accessed 11 April 2023).
13. Nechyporenko, A. V. (2017), “The foreign experience of financial instruments stimulation for the regional development”, *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia : Ekonomika i menedzhment*, vol. 25 (2), pp. 97-101, available at: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-2-2017/25-2-2017.pdf#page=97>, (Accessed 15 April 2023).
14. Zhalila, Y. A. (Eds.) (2010), *Nova arkhitektura biudzhetnoi systemy Ukrainy : ryzyky ta mozhlyvosti dla ekonomichnoho zrostannia* [The new architecture

of the budget system of Ukraine: risks and opportunities for economic growth], NISS, Kyiv, Ukraine, available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-06/arxitektura-ca599.pdf>, (Accessed 15 April 2023).

15. Kuibida, V. Tkachuk, A. and Zabukovets-Kovachych, T. (2010), *Rehionalna polityka : pravove rehuliuvannia. Svitovyi ta ukrainskyi dosvid* [Regional policy: legal regulation. World and Ukrainian experience], P. Tkachuk (Ed.), Lesta, Kyiv, Ukraine, available at: https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2010/03/reg_polit-prn-1.pdf, (Accessed 15 April 2023).

16. Khrushch, S. V. (2020), “Foreign experience of the development of territorial communities in decentralization conditions”, *Ekspert : paradyhmy yurydychnykh nauk i derzavnoho upravlinnia*, vol.4 (10), pp. 208-216, available at: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/10/16.pdf>, (Accessed 14 April 2023).

17. Chernychko, S. F. (2010), “Adjusting of regional development in Ukraine and after border (experience of Germany)”, *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy : zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats*, vol. 20.15, pp. 252-256., available at: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_15/252_Czer.pdf, (Accessed 15 April 2023).

18. Wytrążek, W. (2004), “Decentralization of public administration”, *Roczniki Nauk Prawnych*, vol. 14, no. 3, pp. 93-113.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2023 р.